

Grundläggande tryckguide

framställd av TeknologTryck

FÄRGRYMDE

Det vanligaste felet när man gör något som ska gå till tryck är att man har fel färgrymd. En färgrymd är hur man representerar en färg. På en skärm används färgrymden RGB, som står för Rött, Grönt och Blått. Problemet är att RGB använder additiv färgblanding, dvs. färgerna läggs ihop. Detta fungerar mycket bra på skärmar, men inte i tryck, eftersom när man blandar färg på ett papper fås subtraktiv färgblanding. Då använder man istället CMYK; Cyan, Magenta, Gult (Yellow) och Svart (Keycolour).

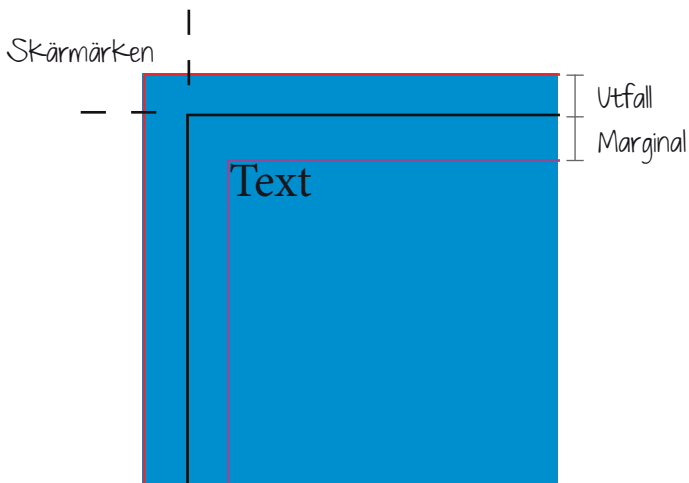
För att få ett bra tryckresultat måste därför allt som är i färg vara gjort i/konverteras till färgrymden CMYK. För bäst resultat rekommenderas därför att man öppnar filen som man vill ha i Photoshop/Illustrator/InDesign, väljer Redigera->Läge->CMYK (Edit->Mode->CMYK).

GRÅSKALA

När man trycker i S/V är det mycket fördelaktigt att konvertera bilder till S/V innan man monterar dem i InDesign eller liknande program. Annars tenderar de att bli väldigt mörka vid utskrift.

UPPLÖSNING

En bild uppbyggd av ett visst antal pixlar kan packas olika tätt. Hur tätt man packas dessa mäts i DPI (Dots Per Inch) eller PPI (Pixels Per Inch), vilket i stort sett är två namn på samma sak. Vid tryck packas man dessa med **300 pixlar per tum** (PPI), vilket motsvarar 11,82 pixlar/mm. För att ta reda på hur stor en bild blir, med bibehållen kvalitet, tar man alltså antalet pixlar på bredden och dividerar med 11,82, så får man bredden i millimeter. Motsvarande görs då för höjden.

MARGINALER

Vid tryck finns det alltid en liten avvikelse var trycket hamnar. Detta kan skapa problem eftersom man ibland vill utnyttja hela pappret. Det som händer då är att trycket kan hamna utanför pappret och bokstäver kan på så sätt försvinna eller kapas. Därför har man en **säkerhetsmarginal på 5 mm**.

UTFALL

Tryck ut till kanten av arket kallas för utfall (eng. bleed). Maskinen kan dock inte trycka hela vägen ut till kanten på arket (den måste hålla i arket någonstans, kan man tänka). Det man då gör är att trycka på ett större ark och sedan skär bort en del av bakgrunden för att få tryck hela vägen ut på färdiga trycket.

Utfall finns som funktion i InDesign och Illustrator, detta väljer man då man skapar ett nytt dokument eller under Arkiv > Dokumentinställningar (File > Document Setup). **Utfall (bleed) är bra om det är 5 mm**. Det gör att arket man arbetar med ser ut att vara 5 mm för stort på varje sida, det ska vara så. Ett A4 (210x297mm) med 5 mm utfall ska ha storleken 220x307mm. Tänk dig att allt som ligger i "utfallsområdet" kommer skäras bort. Se figur nedan till vänster.

InDesign

InDesign har bra stöd för marginaler och utfall. För att ställa in marginalerna går man till Layout -> Marginaler och spalter (Margins and columns). Där fyller man in 5 mm runt varje kant. För utfall går man till Arkiv->Dokumentinställningar och väljer utfall (bleed) 5 mm. Klicka på "Visa fler alternativ" om valen inte syns.

Tillbaka i dokumentet har man då tre stödlinjer att hålla reda på.

Innerst finns en lila linje som är marginalen. Innanför denna ska all text och annat som måste vara med ligga.

Utanför denna har man en svart linje. Denna representerar arket.

Längst ut finns en röd linje. Detta är utfallet. Allt som ska gå till kanten av arket ska även gå till denna. Kort sagt ska inget "sluta" mellan den lila och den röda linjen.

FILFORMAT

Allt som ska tryckas vill vil ska skickas in i PDF-format. Detta för att formateringar, typsnitt och andra inställningar kan skilja sig mellan våra system och er dator.

Är det en tidning ni tillverkar vill vi att ni skickar in varje sida var för sig och inte som uppslag. Avaktiverar därför Motsatta sidor (Facing pages) i dokumentinställningar (File > Document Setup).

Är det visitkort eller etiketter vill vi att ni lämnar in dessa var för sig som enskilda sidor i PDF:en och inte monterat flertalet på ett större ark. Vi monterar dessa själva för att få plats med flest möjliga antal per ark och därmed kan ge ett billigare pris. Även här gäller måste man tänka på marginaler och utfall, dock räcker det med **3 mm marginal på visitkort**.

STORFORMAT, VEKTORGRAFIK & UPPLÖSNING

Vid storformat slutar man ofta i filer med väldigt stor storlek. För att minska filstorleken kan man jobba med vektorgrafik. Istället för att bygga upp bilden med punkter (pixlar), kan man bygga upp den med matematiska formler, men som datorn räknar ut åt dig. Skillnaden i arbetssättet är inte så stor, men man kan drastiskt reducera filstorleken.

Som nämnts ovan blir filstorlekarna väldigt stora. Ett sätt att komma runt detta är att minska upplösningen. Ofta står man en bit ifrån och betraktar t.ex. en A0-poster och då behövs inte så hög upplösning. 300 DPI brukar man säga är den upplösning som krävs vid ett avstånd på 10 cm; 180 DPI kan man komma undan med om den ska granskas från någon meter.

TIDNINGAR

Tidningar som ska häft och falsas (vikas) har en del "egenheter" som är svåra att få grepp om när man sitter vid datorn. Det man ska tänka på är att ett uppslag aldrig trycks på samma ark (förutom mittuppslaget och framsidan av omslaget). Konsekvenser av detta är att det finns några saker som man bör undvika och några saker att tänka på.

Linjer som går över ett uppslag; linjerna är otroligt svåra att få i nivå vid tryck, eftersom de trycks på olika ark och det alltid finns en viss variation mellan arken.

Färguppslag; eftersom de trycks på olika ark kommer det kosta "dubbelt" att få färg på ett uppslag.

Mittuppslaget däremot trycks på samma ark och är därför väl lämpade för färguppslag och heldragna linjer.

INBINDNING

När man inbinder är det bra om man har extra marginal mot ryggen av boken. Läsaren försöker ofta vika upp boken så att det närmast ryggen syns och då finns det en risk att ryggen spricker. Om man har goda marginaler behöver dock inte boken vikas upp så mycket mer, utan den kan falla ut naturligt.

CHECKLISTA!

- * Använder du dig av CMYK som färgrymd?
- * Upplösning - Är materialet över 300 dpi?
- * Har du rätt marginaler (5mm) och utfall (5mm)?

TEKNOLOGTRYCK
CHALMERS

Maskingränd 2, 412 96 Göteborg
Telefon: 031-81 40 17 E-post: info@teknologtryck.se
www.teknologtryck.se